

DUURZAAMHEID: STRATEGIE EN RAPPORTERING

DE BEDRIJFSREVISOR ALS
UW VERTROUWENSPERSOON
2026

IBR-IRE
Instituut van de
Bedrijfsrevisoren

Inhoudstafel

Ter inleiding

Waarom hebben we deze informatiegids samengesteld?	4
Een bedrijfsrevisor inschakelen: waarom zou u?	5
Samengevat: duurzaamheid, van must naar meerwaarde	6

Verplicht rapporteren over duurzaamheid: wat de wet voorschrijft

Wat is het nieuwe wettelijke kader?	8
Welke ondernemingen vallen hieronder?	8
Geleidelijk implementeren, wat betekent dat?	8
Welke informatie dient u te publiceren?	10
Wat met de verplichte assurance onder de csrd-wet?	11
Wat is een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid?	11
Meer vertrouwen door assuranceverslag van bedrijfsrevisor	12
Met een beperkte mate van zekerheid: welke omvang? Volgens welke norm?	13

Vrijwillig rapporteren over duurzaamheid: wat, hoe, waarom

Vrijwillig rapporteren: ook iets voor u?	16
Hoe coherent rapporteren over vereenvoudigde esrs-standaarden?	16
Wat is VSME? De standaard op maat van de KMO	17
Nieuw! Een vrijwillige standaard voor grote ondernemingen buiten CSRD	18
Wat omvatten IFRS-standaarden S1 en S2?	19
Zijn er nog andere erkende referentiekaders?	20
Wat met de groeiende vraag naar prestatie-indicatoren (KPI's)?	20
Vrijwillige assurance of andere procedures met betrekking tot duurzaamheidsinformatie?	21
Waarom een bedrijfsrevisor inschakelen voor het verkrijgen van assurance over uw duurzaamheidsgegevens?	22

Uw partner voor duurzaamheidsstrategie en -rapportering:

Maak kennis met de bedrijfsrevisor	25
Zijn expertise is gebaseerd op een brede waaier aan opdrachten	26
Het ESG-transformatieschema - wat kan de bedrijfsrevisor concreet voor u betekenen?	27

1

Ter inleiding

Waarom hebben we deze informatiegids samengesteld?	4
Een bedrijfsrevisor inschakelen: waarom zou u?	5
Samengevat: duurzaamheid, van must naar meerwaarde	6

Ter inleiding

Waarom hebben we deze informatiegids samengesteld?

Dat u een informatiegids over de strategie en de communicatie rond duurzaamheid in handen heeft, zegt al iets over u. U bent actief in het bedrijfsleven. U wordt geconfronteerd met verplichtingen en kansen op het vlak van duurzaamheidsbeleid en -communicatie. En u wilt mee zijn met de nieuwste vereisten en mogelijkheden op dit vlak. Toegegeven, dat is een uitdaging op zich! Deze informatiegids hebben we dan ook gemaakt om u daarbij te helpen.

Wij, dat is het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, kortweg IBR.

Duurzaamheid is een actueel, niet-financieel thema dat u én ons als bedrijfsrevisoren bijzonder bezighoudt. Het is ook voortdurend in beweging. Op dit moment zijn bepaalde deadlines van de **Europese richtlijn inzake duurzaamheidsrapportering** (*Corporate Sustainability Reporting Directive of "CSRD"*) tijdelijk uitgesteld. Dit gebeurde via de zogenaamde '*Stop the clock*'-richtlijn, die begin december 2025 in wet werd omgezet. Als onderneming wordt u door de CSRD wel aangemoedigd om stappen vooruit te zetten in de **structurering, transparantie en kwaliteit** van uw duurzaamheidsinformatie.

En dit niet alleen als u actief bent in een grote onderneming. Communiceren over duurzaamheid is vandaag ook belangrijk voor u **als kleine en middelgrote onderneming (kmo) of vereniging**. **Met name voor kmo's** werd op **30 juli 2025** een belangrijke stap gezet, toen de **Europese Commissie** het gebruik van een vrijwillige standaard voor duurzaamheidsrapportering aanraadde, specifiek voor micro-ondernemingen en niet-beursgenoteerde kmo's: de **VSME** (gepubliceerd door EFRAG in december 2024)¹.

Deze vrijwillige VSME-standaard heeft tot doel:

- het beheer van uw duurzaamheidsuitdagingen als kmo te verbeteren en zo uw concurrentievermogen en weerstand te versterken;
- ervoor te zorgen dat u als kmo gemakkelijker kunt voldoen aan vragen naar duurzaamheidsinformatie van grote ondernemingen, investeerders, financiële instellingen of andere stakeholders die zelf onder de CSRD vallen;
- uw rol in de waardeketen te versterken. Dankzij de vrijwillige standaard vermijdt u als kmo dat grote ondernemingen buitensporige eisen gaan opleggen over het aanleveren van duurzaamheidsinformatie.

Communiceren over uw duurzaamheidsinspanningen loont in elk geval de moeite, want het is een echte hefboom voor **vertrouwen**, een **toegangspoort tot financiering** en een troef op het vlak van **concurrentievermogen**. Dankzij de VSME kunt u dit als kmo bovendien realiseren zonder zware administratieve last.

Wat mag u van deze gids verwachten?

- een **globaal overzicht** van duurzaamheidsrapportering, zowel op verplichte als op vrijwillige basis;
- meer **inzicht** in de normatieve en regelgevende ontwikkelingen op dit vlak;
- **voorstellen** m.b.t. concrete actiepistes om u beter voor te bereiden op verzoeken om informatie van diverse actoren, zodat u doeltreffend kunt reageren;
- inzicht in elke mate een **bedrijfsrevisor** voor u een belangrijke toegevoegde waarde kan creëren in dit proces.

Tot wie richten we ons specifiek? Met deze gids richten we ons in de eerste plaats tot **ondernemingen en verenigingen die niet onder de CSRD vallen**, met name diegene die de wettelijke CSRD-drempels in België niet overschrijden. Tegelijk wil deze gids ook heel nuttig zijn voor ondernemingen die **in de komende jaren** onder de CSRD zullen vallen, de zogenaamde tweede golf of wave 2 vennootschappen.

¹Aanbeveling (EU) 2025/1710 van de Commissie van 30 juli 2025 betreffende een duurzaamheidsrapporteringsstandaard voor kleine en middelgrote ondernemingen

Een bedrijfsrevisor inschakelen: waarom zou u?

Van u als bedrijf wordt almaar meer verwacht op het vlak van duurzaamheid. Ook de bijbehorende wetten en reglementen evolueren constant. Op elk moment alle musts en mogelijkheden kennen is niet evident. In die context wordt de **bedrijfsrevisor** meer dan een financiële auditor. Hij wordt een **strategische partner** die u als onderneming of vereniging op diverse vlakken begeleidt. Concreet betekent dit:

- dat hij u helpt alle vereisten te **begrijpen** van Europese standaarden (zoals de *European Sustainability Reporting Standards*, afgekort: **ESRS**, of de **VSME-standaard**) en internationale standaarden (zoals **IFRS S1** en **S2**), zowel voor verplichte als voor vrijwillige rapportering;
- dat hij u kan **adviseren** over het opzetten van betrouwbare processen voor gegevensverzameling, rekening houdend met de toepasselijke onafhankelijkheidsvereisten;
- dat hij u **helpt** om uw praktijken rond duurzaamheidsrapportering voortdurend te **verbeteren**;
- en dat hij **onafhankelijke assurance** levert over de gepubliceerde duurzaamheidsinformatie.

Kortom: door een bedrijfsrevisor in te schakelen gaat u voor **efficiëntie, geloofwaardigheid en nauwkeurigheid**.

... Omdat de bedrijfsrevisor een unieke expertise meebrengt

Sinds de oprichting van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) in 1953 dragen bedrijfsrevisoren concreet bij aan het **vertrouwen** van de financiële markten en van belanghebbenden, dankzij:

- hun rol als **commissaris** met betrekking tot de financiële informatie;
- hun **toegevoegde waarde als adviseur**, zowel voor grote als voor kleine ondernemingen in België.

Duurzaamheidsindicatoren zoals broeikasgasemissies, energie, diversiteit, veiligheid, ongevallencijfers, corruptie- en omkopingsincidenten, meldingen van klokkenluiders, enz. verschillen van **financiële indicatoren** zoals omzet, winst en balans. De **processen** op gebied van governance, de controleaanpak via audits en de interne controlesystemen (operationeel en IT) zijn echter **vergelijkbaar**.

De transversale **ervaring** van de bedrijfsrevisor met bedrijfsrapportering - in alle bedrijfsdomeinen heen - maakt hem tot een sleutelfiguur. Ook als het om duurzaamheid gaat! Hij kan **kwaliteit** waarborgen bij het implementeren van een duurzaamheidsstrategie en bij het publiceren van informatie over milieu-, sociale en governanceprestaties. Bovendien kan hij beter dan wie ook de interacties tussen financiële en niet-financiële informatie begrijpen.

... Omdat zijn competenties afgestemd zijn op actuele uitdagingen

De expertise van de bedrijfsrevisor is niet voor eens en voor altijd verworven. Bedrijfsrevisoren scholen zich voortdurend bij in de technische en praktische aspecten van duurzaamheidsrapportering door ondernemingen, in het bijzonder op vlak van:

- **CSRD en ESRS**, met bijzondere aandacht voor de **dubbele materialiteit** en met focus op wat echt telt, de punten waarop u als onderneming een significante impact kunt hebben;
- **VSME voor de kmo**;
- **recente Europese ontwikkelingen**, zoals **Omnibus-voorstellen**, richtlijnen en gedelegeerde handelingen.

Hierdoor kan de bedrijfsrevisor u tijdig en accuraat informeren, en bovendien de nodige middelen aanreiken om de juiste beslissingen te nemen over uw duurzaamheidsstrategie en de uitvoering ervan. Volledig op maat van uw bedrijf en eigenheid.

... Omdat de bedrijfsrevisor een veelzijdige rol heeft als auditor én adviseur

De bedrijfsrevisor biedt een duidelijke **toegevoegde waarde** aan elke organisatie, of u nu

- **onderworpen** bent aan de verplichting om duurzaamheidsinformatie te publiceren;
- of ervoor kiest om dit **vrijwillig** te doen.

Aan de bedrijfsrevisor kunt u een **brede waaier aan opdrachten** toevertrouwen: **controle, assurance, strategisch advies, praktische begeleiding**.

Altijd met als doel het vertrouwen van belanghebbenden (stakeholders) te versterken en u te helpen vooruitgang te boeken in uw duurzaamheidstraject.

Samengevat: Duurzaamheid, van must naar meerwaarde

Alle betrokken partijen – regelgevers, overheden, gebruikers, auditors, het publiek in het algemeen – zijn het erover eens dat de behoefte aan informatie over duurzaamheid niet zal afnemen. Integendeel! De kans is groot dat u als onderneming of vereniging hierover steeds vaker zult aangesproken worden, en dat door diverse betrokken partijen.

Een goede raad: beschouw die informatieopdracht niet louter als een verplichting of een noodzakelijk kwaad, maar haal er echte **meerwaarde voor uw organisatie** uit. Of uw onderneming nu onder de **CSRD** valt of niet, altijd is het de moeite waard om te **communiceren** over uw inspanningen rond duurzaamheid. Denk maar aan thema's zoals:

- de verbetering van uw emissiegegevens;
- uw investeringen in kapitaaluitgaven voor milieudoelstellingen, sneller dan de concurrenten;
- transparantie over genderdata en andere relevante personeelsgegevens (inclusief statistieken over gezondheid en veiligheid);
- de positieve impact die u hebt of de negatieve effecten en risico's die u beheerst in uw eigen operaties en waardeketen, en zo meer.

Hierover communiceren kan helpen om uw onderneming beter te **positioneren om toegang te krijgen tot kapitaal, waardevol talent, natuurlijke hulpbronnen** en daardoor ook: tot nieuwe **opportuniteiten**.

Hoe maakt u hiervan een succesverhaal? Actief engagement in deze processen is al een belangrijke eerste stap. Maar als u **uw inspanningen laat valideren door een onafhankelijke expert**, dan kan dit hun impact nog aanzienlijk versterken. Die expert kan uw auditor zijn of een **bedrijfsrevisor**. Deze laatste brengt een unieke combinatie aan competenties en ervaring mee voor opdrachten zoals:

- **verplichte assurance;**
- **vrijwillige assurance;** of
- **een adviesopdracht** over milieu-, sociale en governance-aspecten ("**ESG**"), een opdracht die betrekking kan hebben op het volledige duurzaamheidsverslag (verplicht of vrijwillig) of op bepaalde prestatie-indicatoren.

De **bedrijfsrevisor** brengt waaier aan **kennis en competenties** mee waaronder:

- Meer dan 75 jaar ervaring in audit en advies in ons land rond nationale en internationale rapporteringsnormen, evenals de toepasselijke wet- en regelgeving;
- Expertise in risicobeoordeling bij het opzetten van interne controlesystemen, inclusief IT-systemen, endecennia van ervaring in audit van rapporteringsprocessen, governance en interne controle;
- Gerichte opleiding over onderwerpen die verband houden met duurzaamheid;

- Technische expertise en beoordeling van materialiteit en ESG-thema's (kennis van rapporteringsnormen, technische aspecten zoals broeikasgasemissies, vervuiling, gevaarlijke stoffen, biodiversiteit, circulaire economie en waardeketenanalyse);
- Lokale en internationale benchmarking van de maturiteit van ESG-prestaties en rapportering, rekening houdend met sectorspecifieke kenmerken;
- Voorbereiding van ondernemingen en verenigingen op assurance en het bieden van comfort aan de gebruikers van hun duurzaamheidsinformatie, of het nu gaat om volledige rapporten of specifieke datasets;
- Ervaring met geavanceerde technologische oplossingen op basis van artificiële intelligentie ("AI");
- Communicatievaardigheden met interne (personeel, management, raad van bestuur) en externe belanghebbenden (regelgevers, overheden, beroepsfederaties...);
- Bijdragen aan het vertrouwen in duurzaamheidsinformatie bij een breed publiek van belanghebbenden en gebruikers van deze informatie.

In deze informatiegids...

zult u zo dadelijk ontdekken welke voordelen duurzaamheid kan opleveren voor uw onderneming, op welke manieren een bedrijfsrevisor u daarbij kan ondersteunen en hoe hij u een uniek concurrentievoordeel kan bieden door uw organisatie te positioneren als een koploper binnen uw sector, industrie, geografische regio, of een combinatie daarvan.

2

Verplicht rapporteren over duurzaamheid: wat de wet voorschrijft

Wat is het nieuwe wettelijke kader?	8
Welke ondernemingen vallen hieronder?	8
Geleidelijk implementeren, wat betekent dat?	8
Welke informatie dient u te publiceren?	10
Wat met de verplichte assurance onder de CSRD-wet	11
Wat is een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid	11
Meer vertrouwen door assuranceverslag van bedrijfsrevisor	12
Met een beperkte mate van zekerheid: welke omvang? Volgens welke norm?	13

Verplicht rapporteren over duurzaamheid: wat de wet voorschrijft

Sinds 2024 zijn bepaalde grote ondernemingen verplicht om informatie te publiceren over hun ESG-impact.

Wat is het nieuwe wettelijke kader?

De **CSRD-richtlijn**, omgezet via de **CSRD-wet van 2024**², werd voor het eerst toegepast door grote beursgenoteerde vennootschappen (OOBs) voor hun boekjaar dat op **1 januari 2024** of later van start ging. Deze wet wijzigt onder meer het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (WVV). De CSRD-richtlijn vervangt de vroegere richtlijn inzake niet-financiële rapportering (*Non-Financial Reporting Directive*, NFRD) en breidt de verplichtingen aanzienlijk uit. Alle grote ondernemingen en beursgenoteerde vennootschappen moeten voortaan duurzaamheidsgegevens publiceren, ongeacht hun sector.

Welke ondernemingen vallen hieronder?

De wet is momenteel van toepassing op:

- **Grote ondernemingen** die gedurende twee opeenvolgende jaren minstens twee van de volgende criteria **overschrijden**:
 - Balanstotaal: € 25 miljoen
 - Netto-omzet: € 50 miljoen
 - Gemiddeld aantal werknemers (VTE): 250
- **Organisaties van openbaar belang (OOB's)**:
 - Beursgenoteerde vennootschappen
 - Banken, verzekeraars, herverzekeraars en kredietinstellingen
- **Groepen** die geconsolideerde jaarrekeningen opstellen en dezelfde drempels overschrijden.

Let wel! De toepassingsdrempels van de CSRD-richtlijn zijn herzien na een akkoord tussen de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie, afgerond in december 2025. Volgens dit akkoord wordt de drempel voor het gemiddeld aantal werknemers verhoogd tot meer dan 1.000 werknemers en die voor de jaarlijkse omzet tot meer dan 450 miljoen euro. Een richtlijn die deze bepalingen bevat, zal begin 2026 worden gepubliceerd en moet uiterlijk in 2027 (12 maanden na publicatie in het officieel journaal van de EU) in België worden omgezet via een aanpassing van de CSRD-wet van 2 december 2024, waarbij ook rekening wordt gehouden met de effecten van de "Stop-the-clock"-richtlijn die begin december 2025 in de Belgische wet werd omgezet.

Geleidelijk implementeren, wat betekent dat?

De wet voorziet in een **stapsgewijze toepassing** van de rapporteringsverplichtingen. Zoals in de vorige paragraaf gesteld, heeft België op 12 december 2025 de Europese *"Stop the clock"*-richtlijn (aangenomen op 14 april 2025) omgezet in nationale wetgeving³. De wet van 2025 voorziet in een uitstel van twee jaar voor ondernemingen uit de tweede en derde golf, zoals vermeld in onderstaande tabel.

²Wet van 2 december 2024 betreffende de openbaarmaking van duurzaamheidsinformatie door bepaalde vennootschappen en groepen en de assurance van duurzaamheidsinformatie en houdende diverse bepalingen, BS 20 december 2024.

³Wet van 12 december 2025 tot wijziging van artikel 116 van de wet van 2 december 2024 (implementatie van de richtlijn Stop the clock), BS 23 december 2025.

Wat met verenigingen en openbare instellingen?

In België vallen **enkel vennootschappen** onder het toepassingsgebied van de CSRD, zoals bepaald in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (WVV). In principe zijn verenigingen en publieke instellingen dus uitgesloten (behalve wanneer ze een rechtsvorm aannemen zoals opgenomen in het WVV), aangezien zij niet onder de definitie van 'vennootschap' vallen.

Toepassingsgebied en tijdlijn - CSRD

Type onderneming	CSRD-wet van 2 december 2024 (=> WVV)		Stop the clock EU en wet van 12 december 2025		Toelichting
	Boekjaar	Publicatie verslag	Boekjaar	Publicatie verslag	
Grote OOB's met > 500 werknemers (= eerste golf) d.w.z. alle ondernemingen die reeds onder de richtlijn inzake niet-financiële rapportering (NFRD) vallen	2024	2025	2024	2025	Geen wijziging
Grote ondernemingen die momenteel niet onder de NFRD vallen (= tweede golf) Onder het toepassingsgebied als ze beantwoorden aan twee van de drie volgende criteria: • 250 werknemers • Netto-omzet: € 50 miljoen • Balanstotaal: € 25 miljoen	2025	2026	2027	2028	Uitgesteld met twee jaar
Beursgenoteerde kmo's, kleine niet-complexe kredietinstellingen en captieve verzekeringsmaatschappijen (= derde golf)	2026	2027	2028	2029	Uitgesteld met twee jaar (met mogelijkheid van opt-out als gevolg van de voorgestelde wijzigingen aan de CSRD)
Niet-Europese ondernemingen met minstens één grote dochteronderneming (€ 50 miljoen netto-omzet en meer dan 250 werknemers VTE) of groot bijkantoor (€ 50 miljoen netto-omzet) in Europa en een omzet > € 150 miljoen in de EU (= vierde golf)	2028	2029	2028	2029	Geen wijziging in timing, maar ingevolge het Omnibus-voorstel verhoging van de omzetsdrempel van > € 150 miljoen naar > € 450 miljoen in de EU

Welke informatie dient u te publiceren?

Als onderneming die onder de CSRD-wet valt moet u in uw jaarverslag (eventueel geconsolideerde) informatie over duurzaamheid opnemen, overeenkomstig de Europese standaarden voor duurzaamheidsrapportering, de zogenaamde **ESRS**⁴.

In dat geval dient u toe te lichten:

- **Hoe uw activiteiten impact hebben op milieu en samenleving** (bv. CO₂-uitstoot, respect voor mensenrechten, enz.);
- **Hoe duurzaamheidskwesties uw eigen activiteiten, prestaties en financiële situatie beïnvloeden** (bv. klimaatrisico's, schaarste aan hulpbronnen, veranderingen in regelgeving, enz.).

ESRS-standaarden zijn er in twee soorten:

- **Transversale standaarden:** van toepassing op alle sectoren, met algemene vereisten en definities voor het opstellen van een duurzaamheidsverslag (ESRS 1) en algemene toelichtingen over de te verstrekken gegevens (ESRS 2);
- **Thematische standaarden:** gegroepeerd in drie domeinen: milieu⁵, sociaal⁶ en governance⁷.

Sommige standaarden zijn verplicht voor alle ondernemingen onder de CSRD. Dit geldt bijvoorbeeld voor **ESRS 1 (Algemene vereisten)** en **ESRS 2 (Algemene toelichtingen)**.

Andere standaarden zijn alleen van toepassing wanneer ze te maken hebben met een onderwerp dat als 'materieel' wordt beschouwd voor uw onderneming, op basis van de resultaten van de **dubbele materialiteitsanalyse**. Zo dadelijk meer hierover!

Ziet u op een bepaald moment door de bomen het bos niet meer inzake duurzaamheidswetgeving, regels en het bijbehorende jargon? Spreek er gerust een bedrijfsrevisor over aan. Hij geeft betrouwbare antwoorden!

⁴European Sustainability Reporting Standards (ESRS) zijn op Europees niveau aangenomen via gedelegeerde handelingen. Ze zijn rechtstreeks van toepassing in de lidstaten die de CSRD hebben omgezet, zoals België, en dit sinds 1 januari 2024, voor boekjaren die ten vroegste op 1 januari 2024 beginnen.

⁵De ESRS-standaarden E1 tot E5 hebben respectievelijk betrekking op klimaatverandering (E1), verontreiniging (E2), water en mariene hulpbronnen (E3), biodiversiteit en ecosystemen (E4), en materiaalgebruik en circulaire economie (E5).

Niet-sectorspecifieke standaarden gebaseerd op 'dubbele materialiteit'

De ESRS-standaarden zijn niet gebonden aan een bepaalde sector. Ze leggen een reeks vereisten vast waaraan u als onderneming moet voldoen bij het opstellen en publiceren van duurzaamheidsinformatie. Deze vereisten gaan over verschillende **beleidslijnen, acties, doelstellingen en indicatoren**, zoals vastgesteld door de Europese Commissie.

De analyse van de **dubbele materialiteit** - *double materiality*, het belang van de informatie voor het bedrijf in kwestie - vormt de basis voor de duurzaamheidsrapportering.

Daarbij wordt rekening gehouden met:

- **de impactmaterialiteit**, dit zijn de effecten van uw onderneming op de mens en milieu;
- **de financiële materialiteit** van deze onderwerpen: hun potentieel effect op de prestaties, de financiële situatie of de kasstromen van uw onderneming.

Wat is relevante informatie die u moet bekendmaken?

Om dat te bepalen is de betrokkenheid van belanghebbenden (*stakeholders*) essentieel. ESRS 1 beschrijft hiervoor de methodologie, inclusief de manier waarop onderwerpen moeten worden geëvalueerd en geprioriteerd (*scoring*).

De ESRS-standaarden zijn ook in overeenstemming met verschillende internationale raamwerken en bestaande regelgeving:

- de Europese taxonomie;
- de SFDR-verordening (*Sustainable Finance Disclosure Regulation*);
- de EMAS-verordening (Europees systeem voor milieubeheer en -audit);
- de standaarden van de Global Reporting Initiative (GRI);
- de aanbevelingen van de Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD); en
- de standaarden van het Greenhouse Gas (GHG) Protocol.

Bovendien stroken de ESRS-standaarden met de IFRS-S standaarden die zijn ontwikkeld door de ISSB (*International Sustainability Standards Board*). Dit komt nog verder aan bod.

⁶De ESRS-standaarden S1 tot en met S4 hebben respectievelijk betrekking op het eigen personeel (S1), werknemers in de waardeketen (S2), getroffen gemeenschappen (S3) en consumenten en eindgebruikers (S4).

⁷De ESRS-standaard G1 heeft betrekking op zakelijk gedrag.

Wat met de verplichte assurance onder de CSRD-wet?

De **CSRD-wet** verplicht de betrokken ondernemingen om een **beperkte mate van zekerheid** (*limited assurance*) te verkrijgen over hun duurzaamheidsinformatie in het jaarrapport. Deze beoordeling moet worden uitgevoerd door de **commissaris** of een **bedrijfsrevisor**⁸, volgens de bestaande internationale standaarden die van toepassing zijn op assuranceopdrachten⁹. In België was deze verplichting al in 2024 van toepassing op ondernemingen uit de eerste golf ([zie de tabel hierboven](#)). Voor de andere ondernemingen zal de verplichting tot het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid afhangen van de drempels die door de EU zullen worden vastgesteld, in combinatie met de effecten van de 'Stop the clock'-richtlijn.

Wat is een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid?

Eerst en vooral, wat is een assuranceopdracht?

- Een **assuranceopdracht** is een professionele dienst waarbij een onafhankelijke expert voldoende en geschikte informatie verzamelt om een conclusie te formuleren.
- Het zekerheidsniveau – een redelijke of een beperkte mate van zekerheid – is bedoeld om het **vertrouwen** van de beoogde gebruikers, andere dan de verantwoordelijke partij, in de duurzaamheidsinformatie te versterken.

Type assurance onder de CSRD-wet van 2024

- Bij een **beperkte mate van zekerheid** vereist de CSRD-wet een zekerheidsniveau dat minder uitgebreid is dan bij een redelijke mate van zekerheid. Die laatste wordt toegepast bij financiële audits.
- De **procedures** bij een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid zijn minder gedetailleerd, maar bieden wel een **betekenisvol niveau van zekerheid**, op basis van het professionele oordeel van de bedrijfsrevisor.

Wat beoogt het niveau 'Beperkte mate van zekerheid'?

- Het niveau 'Beperkte mate van zekerheid' (*limited assurance*) moet het vertrouwen van de gebruikers in de duurzaamheidsinformatie aanzienlijk verhogen, beoordeeld volgens vastgelegde criteria, met name de toepasselijke Europese standaarden voor duurzaamheidsrapportering (ESRS).
- De conclusie van de bedrijfsrevisor moet kunnen bevestigen dat er geen aanwijzingen zijn dat de duurzaamheidsinformatie afwijkingen van materieel belang bevat. Daarbij maakt hij gebruik van formuleringen zoals: "Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen assurance-informatie is niets onder onze aandacht gekomen dat ons ertoe aanzet van mening te zijn dat de duurzaamheidsinformatie van de Vennootschap, in alle van materieel belang zijnde opzichten..."¹⁰.

⁸De assuranceopdracht wordt uitgevoerd door de commissaris die reeds belast is met de financiële audit, of door een andere bedrijfsrevisor die uitsluitend voor deze opdracht is aangesteld.

⁹Het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie om een specifieke Europese assurancestandaard te ontwikkelen werd uitgesteld in het kader van de Omnibus-voorstellen.

¹⁰Voor de volledige inhoud van de conclusie, zie de volgende sectie "[Met een beperkte mate van zekerheid: welke omvang? Op basis van welke norm?](#)".

Meer vertrouwen dankzij het assurance-verslag van de bedrijfsrevisor

Hoe kan de **betrouwbaarheid** of **geloofwaardigheid** van **financiële informatie** en **duurzaamheidsinformatie** worden gegarandeerd?

Daarvoor zorgt de **bedrijfsrevisor** met zijn rapport. En wel op voorwaarde dat de conclusie van dat rapport gebaseerd is op een kwalitatieve norm. Het **assuranceverslag** draagt dan bij tot het versterken van het vertrouwen van de belanghebbenden in de kwaliteit van de verstrekte informatie. Zowel de interne als de externe belanghebbenden kunnen vervolgens met kennis van zaken beslissingen nemen en gepaste acties ondernemen.

De bedrijfsrevisor heeft **expertise** opgebouwd in het toepassen van **internationaal erkende methodologieën** - ook in de audit van financiële informatie - om een bepaalde mate van zekerheid te verlenen over informatie. Zijn analyse garandeert de kwaliteit ervan en komt op die manier de organisatie of onderneming ten goede. Dit bevordert op zijn beurt de **kwaliteit** van het geleverde werk en stelt gebruikers van de informatie in staat om te begrijpen welke werkzaamheden werden uitgevoerd en welk **niveau van zekerheid** werd verstrekt – ook over de landsgrenzen heen.

De bedrijfsrevisor heeft niet alleen de nodige expertise, maar is ook onderworpen aan **strikte deontologische regels** die zijn onafhankelijkheid waarborgen en aan een **externe beroepscontrole** (publiek toezicht). Het verslag van de bedrijfsrevisor kan dus effectief bijdragen tot het verhogen van de waarde van de onderneming. Zij kan hierdoor uitblinken in hun **ESG-positionering** en in de communicatie hierover met belanghebbenden en investeerders.

Met een beperkte mate van zekerheid: welke omvang? Op basis van welke norm?

De CSRD-wet wil het **vertrouwen** van de **gebruikers** versterken door een geharmoniseerd kader te creëren voor de **publicatie van duurzaamheidsinformatie**. Dit kader zorgt voor een gelijk speelveld tussen **ondernemingen** en maakt **duurzaamheidsinformatie** van diverse bedrijven beter vergelijkbaar.

Bij een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid formuleert de commissaris of de bedrijfsrevisor een conclusie over de volgende punten:

- (1) de overeenstemming van de **(geconsolideerde) duurzaamheidsinformatie** opgenomen in het jaarverslag van de vennootschap met het WVV (met inbegrip van de ESRS);
- (2) de overeenstemming met de ESRS van het door de vennootschap uitgevoerde proces om de gerapporteerde duurzaamheidsinformatie te identificeren (onderwerpen van materieel belang op basis van de beoordeling volgens het principe van dubbele materialiteit);
- (3) de opmaak van het duurzaamheidsverslag in overeenstemming met de verplichting onder het WVV om de duurzaamheidsinformatie te markeren volgens het **elektronisch verslagleggingsformaat (ESEF)** – zodra dit van kracht is in België; en
- (4) de overeenstemming met de vereisten met betrekking tot de **Europese Taxonomieverordening**.

Normen

In het kader van het Omnibus-voorstel is de oorspronkelijke deadline die door de CSRD aan de Europese Commissie was opgelegd – namelijk de publicatie, via gedelegeerde handelingen, van gedetailleerde standaarden over de inhoud van de assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid vóór 1 oktober 2026 – **uitgesteld**.

Voorlopig voorziet de Commissie eerder in **richtlijnen** (guidance) om de uitvoering van deze assuranceopdracht te begeleiden.

Tot nader order mag wie aangesteld is om een assuranceopdracht uit te voeren, **nationale standaarden, procedures of vereisten** inzake assurance toepassen.

In België bestaat er momenteel geen specifieke norm voor assuranceopdrachten met betrekking tot duurzaamheidsinformatie.

Daarom passen bedrijfsrevisoren de internationale standaard voor assuranceopdrachten, nl. **ISAE 3000 (Herzien)** toe met betrekking tot “assuranceopdrachten andere dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie.” Deze internationale standaard wordt in België goedgekeurd: zie de specifieke beroepsnorm van 9-12-2025 voor opdrachten van assurance van (geconsolideerde) duurzaamheidsinformatie door de wet toevertrouwd aan de bedrijfsrevisor.

Naar een nieuwe internationale standaard

In november 2024 heeft het *International Auditing and Assurance Standards Board* (IAASB) een wereldwijde standaard aangenomen voor assuranceopdrachten met betrekking tot duurzaamheidsinformatie, gebaseerd op de bestaande standaarden en richtlijnen van de IAASB. Het betreft de internationale standaard, **ISSA 5000, General Requirements For Sustainability Assurance Engagements** (ISSA 5000 – Algemene vereisten voor assuranceopdrachten inzake duurzaamheid). Op termijn is het mogelijk dat deze standaard de ISAE 3000 (Herzien) zal vervangen voor de assurance van duurzaamheidsinformatie op internationaal niveau.

3

Vrijwillig rapporteren over duurzaamheid: wat, hoe, waarom

Vrijwillig rapporteren: ook iets voor u?	16
Hoe coherent rapporteren over vereenvoudigde ERS?	16
Wat is VSME? De standaard op maat van de kmo?	17
Nieuw! Een vrijwillige standaard voor ondernemingen buiten CSRD	18
Wat omvatten IFRS-standaarden S1 en S2?	19
Zijn er nog andere erkende referentiekaders?	20
Wat met de groeiende vraag naar prestatie-indicatoren? (KPI's)	20
Vrijwillige assurance of andere procedures met betrekking tot duurzaamheidsinformatie?	21
Waarom een bedrijfsrevisor inschakelen voor het verkrijgen van assurance over uw duurzaamheidsgegevens?	22

Vrijwillig rapporteren over duurzaamheid: wat, hoe, waarom

Vrijwillig rapporteren: ook iets voor u?

Buiten de wettelijke verplichtingen kunt u als organisatie (vennootschap, vereniging of andere entiteit uit de private of publieke sector) ervoor kiezen om **vrijwillig** informatie over duurzaamheid te publiceren. Want dat brengt, zoals we al hebben aangegeven, veel voordelen met zich mee.

Hoe pakt u dat aan? Er bestaan verschillende rapporteringskaders op Europees en internationaal niveau. Die willen we hier even toelichten, alweer samen met een toelichting over de rol van de bedrijfsrevisor die de transparantie en geloofwaardigheid van uw verslagen aanzienlijk kan versterken.

Hoe coherent rapporteren over vereenvoudigde ESRS?

In het kader van de CSRD bieden de **ESRS-standaarden** een gemeenschappelijk kader om de kwaliteit, de vergelijkbaarheid en de transparantie van de gepubliceerde duurzaamheidsinformatie te waarborgen. Die kunt u ook toepassen wanneer u beslist om vrijwillig over uw duurzaamheidsinspanningen te gaan publiceren.

Zoals eerder vermeld omvatten de ESRS zowel transversale standaarden als thematische standaarden over milieu, sociaal en governance. EFRAG (*European Financial Reporting Advisory Group*) heeft van de Europese Commissie de opdracht gekregen om **vereenvoudigde ESRS-standaarden**¹¹ voor te bereiden. Deze ontwerpstandaarden (een finale versie werd op 3 december 2025 gepubliceerd door EFRAG) voorzien in belangrijke vereenvoudigingen.

De toepassing van vereenvoudigingsprincipes en de systematische herziening door EFRAG hebben ervoor gezorgd dat het aantal verplichte datapunten te rapporteren door de vennootschappen, aanzienlijk verminderd is, nl. meer dan 60%. De vrijwillige datapunten zijn hierbij ofwel geschrapt, ofwel werden ze verplaatst naar een afzonderlijk document met de titel niet-verplichte illustratieve gids, terwijl de kernobjectieven van de CSRD toch behouden bleven.

¹¹[EFRAG Releases Progress Report on ESRS Simplification | EFRAG](#).

Wat veranderde er door de vereenvoudiging?

- een **aanzienlijke vermindering** van de rapporteringsverplichtingen (*disclosures*) en de lengte van de standaarden, terwijl de bestaande domeinen en thema's van de ESRS-standaarden behouden blijven;
- een **herstructurering van de standaarden** om de leesbaarheid en duidelijkheid te verbeteren;
- **minder voorschriften, meer flexibiliteit**;
- de **invoering van het concept van "getrouwe presentatie"** (fair presentation);
- een verduidelijking van de **rol van materialiteit** als algemene filter voor rapporteringsvereisten;
- een **vereenvoudigde dubbele materialiteitsbeoordeling**, met een meer gerichte aanpak en de mogelijkheid om een top-downbenadering toe te passen (vertrekkend van de topics).

Valt uw onderneming niet onder de CSRD, zijn er minder dan 1.000 werknemers. Dan kan deze aanzienlijke vermindering van de rapporteringsverplichtingen u motiveren om vrijwillig te rapporteren op basis van de vereenvoudigde ESRS-standaarden.

Waarom zou u hiervoor gaan? Dit kan ingegeven worden door:

- concurrentiële overwegingen (omdat uw sectorgenoten onder de CSRD vallen);
- verwachtingen van de belanghebbenden; of
- alle voordelen van een hoogwaardige, transparante en coherente rapportering!

Wat is VSME, de standaard op maat van de kmo?

De **VSME** (*Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs*), ontwikkeld door EFRAG en aanbevolen door de Europese Commissie¹², is speciaal ontworpen voor niet-beursgenoteerde micro-, kleine en middelgrote ondernemingen. Volgens de Europese definitie zijn dit entiteiten met minder dan 250 werknemers. Hiermee kunt u als kleinere entiteit uw duurzaamheidsprestaties 'op maat' communiceren.

Met de VSME kunt u nuttige informatie verstrekken over:

- de impact van uw onderneming op mens en milieu;
- de huidige of potentiële effecten van milieu- en sociale kwesties op uw financiële situatie, resultaten en kasstromen.

Een instrument ten dienste van de kmo en haar ontwikkeling

Door een VSME-rapportering streeft u als kmo drie doelstellingen na:

- informatie verstrekken die voldoet aan de verwachtingen van banken en investeerders, om de toegang tot financiering te vergemakkelijken;
- gegevens beschikbaar stellen aan grote ondernemingen die duurzaamheidsinformatie opvragen bij u als leverancier;
- uw beheer van duurzaamheidskwesties versterken en competitieve groei ondersteunen.

Zoals vermeld in de inleiding wordt deze VSME-standaard actief ondersteund door de Europese Commissie voor entiteiten met maximaal 250 werknemers.

Let wel. De VSME kan ook vrijwillig worden toegepast door grotere ondernemingen en verenigingen die niet onder de toekomstige drempels van de herziene CSRD vallen, in afwachting van de goedkeuring van één of meer specifieke standaarden die op hen van toepassing zouden zijn. Deze standaard heeft dezelfde rapporteringsstructuur als de ESRS, maar met vereenvoudigde vereisten op de schaal van kleinere ondernemingen. De standaard telt 48 pagina's, exclusief de bijlagen (die 11 pagina's omvatten).

Een modulaire structuur in twee niveaus

De VSME is gebaseerd op een stapsgewijze aanpak met twee modules:

Optie A: De basismodule

Deze module bevat de informatie zoals vermeld in punten B1 (algemene informatie) en B2 (praktijken, richtlijnen en toekomstige initiatieven voor de overgang naar een duurzamere economie), evenals de basis-ESG-indicatoren (punten B3 tot B11).

- Deze module is de aanbevolen route voor micro-ondernemingen (ondernemingen die niet meer dan twee van de volgende drempels overschrijden: € 450.000 balanstotaal, € 900.000 netto-omzet, en gemiddeld 10 werknemers), en het minimumvereiste voor alle andere ondernemingen, namelijk de 'kleine' ondernemingen (die niet meer dan twee van de volgende drempels overschrijden: € 5 miljoen balanstotaal, € 10 miljoen netto-omzet, en gemiddeld 50 werknemers) en 'middelgrote' ondernemingen (die niet meer dan twee van de volgende drempels overschrijden: € 25 miljoen balanstotaal, € 50 miljoen netto-omzet, en gemiddeld 250 werknemers).
- Deze module is een verplichte voorwaarde om de uitgebreide module te kunnen toepassen.
- Het is mogelijk om bepaalde elementen uit de uitgebreide module toe te voegen, afhankelijk van de behoeften.

¹²Aanbeveling (EU) 2025/1710 van de Commissie van 30 juli 2025 betreffende een duurzaamheidsrapporteringsstandaard voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Optie B: De uitgebreide module

Deze module combineert de basismodule (informatie uit B1 tot B11) met de algemene informatie uit punten C1 (Strategie: Bedrijfsmodel en duurzaamheid – Gerelateerde initiatieven) en C2 (Beschrijving van praktijken, beleid en toekomstige initiatieven voor de transitie naar een duurzamere economie), en aanvullende ESG-indicatoren (punten C3 tot C9).

- Deze module bevat extra gegevens die vaak worden opgevraagd door banken, investeerders of grote klanten.
- Ze stelt ondernemingen in staat om verder te gaan in hun duurzaamheidsrapportering indien ze dat wensen.

Een vereenvoudigd en toegankelijk formaat

De VSME hanteert bewust een vereenvoudigde aanpak om de rapportering voor u als kleine of middelgrote onderneming te vergemakkelijken.

Voor deze standaard dient u slechts een beperkt aantal gegevens te verstrekken, met in totaal slechts **20 rapporteringsverplichtingen** (*disclosures*), verdeeld over de basismodule en de uitgebreide module.

De gebruikte taal is bewust eenvoudig gehouden, aangevuld met praktische aanbevelingen voor de presentatie van de informatie en de te volgen methodologie.

Een materialiteitsanalyse is niet nodig. In de plaats daarvan geldt een principe van **voorwaardelijke toepassing**, waarbij u als onderneming zelf beoordeelt of een bepaalde informatie relevant is in uw eigen context ("indien van toepassing").

Drie soorten gegevens om te rapporteren

De VSME voorziet in drie niveaus van rapportering, afhankelijk van het type informatie:

- **Verplicht:** altijd te rapporteren;
- **Voorwaardelijk ("indien van toepassing"):** enkel te rapporteren als het relevant is voor de onderneming;
- **Vrijwillig:** mag worden opgenomen op basis van eigen keuze.

De VSME biedt u dus een **gestructureerde, eenvoudige en flexibele toegangspoort tot duurzaamheidsrapportering**, aangepast aan uw reële mogelijkheden. Tegelijkertijd beantwoordt deze standaard op een geharmoniseerde manier aan de groeiende verwachtingen van financiële partners, klanten, leveranciers en overheden.

Nieuw! Een vrijwillige standaard voor grote ondernemingen buiten CSRD

In het kader van het 'Omnibus'-vereenvoudigingspakket¹³ is een nieuwe vrijwillige rapporteringsstandaard op komst. Deze standaard zal door de Europese Commissie worden aangenomen via een gedelegeerde handeling en is bedoeld voor ondernemingen die niet meer onder de CSRD zullen vallen.

Deze toekomstige standaard zal ook bepalen hoeveel informatie grote ondernemingen die wél onder de CSRD vallen, mogen opvragen bij hun partners in de waardeketen (de zogenaamde '*value chain cap*' zoals vermeld in de [vereenvoudigde ESRS](#)).

Deze nieuwe standaard is gebaseerd op de VSME zoals aanbevolen door de Europese Commissie, maar kan op bepaalde punten verschillen. Zich nu al vertrouwd maken met de VSME is een troef en kan de latere toepassing van deze toekomstige standaard vergemakkelijken. Dit stelt de betrokken ondernemingen in staat om zich beter voor te bereiden en tijd te winnen op het moment dat de nieuwe standaard effectief wordt aangenomen op Europees niveau. De timing en definitieve goedkeuring van deze standaard hangen echter af van de lopende onderhandelingen tussen de Europese wetgevers over het Omnibus-voorstel.

¹³[Omnibus I - European Commission](#).

Wat omvatten de IFRS-standaarden S1 en S2?

In juni 2023 publiceerde de *International Sustainability Standards Board* (ISSB) twee nieuwe standaarden voor de rapportering van duurzaamheidsgerelateerde informatie:

- [IFRS S1 \(algemene vereisten\)](#)
- [IFRS S2 \(klimaatgerelateerde informatie\)](#)

Deze standaarden zijn van kracht sinds 1 januari 2024, maar blijven voorlopig **vrijwillig toepasbaar** in **Europa**, zolang ze niet officieel zijn aangenomen door de Europese Unie.

IFRS S1: Vier kernpunten

De standaard IFRS S1 vereist dat u als onderneming rapporteert over vier essentiële dimensies:

1. **Governance**
2. **Strategie**
3. **Risicobeheer**
4. **Prestatie-indicatoren en doelstellingen met betrekking tot duurzaamheidsrisico's en -kansen**

Deze vier dimensies vormen wat de ISSB de “**kerninhoud**” noemt: de essentiële informatie die gebruikers in staat stelt te begrijpen hoe een entiteit duurzaamheidsrisico's en -opportuniteiten identificeert, evalueert, prioriteert, opvolgt en beheert.

IFRS S2: Klimaatgerelateerde informatie

De standaard **IFRS S2** is de eerste thematische standaard die door de ISSB werd gepubliceerd. Hij moet **altijd samen met IFRS S1** worden toegepast en focust specifiek op klimaat. Hij verduidelijkt hoe klimaatgerelateerde informatie moet worden geïntegreerd binnen het algemene kader van IFRS S1. Met andere woorden, IFRS S1 bepaalt het algemene rapporteringskader, terwijl IFRS S2 dit algemene kader verder uitwerkt voor het thema klimaat.

In het kader van een overgangsregeling, de zogenaamde ‘*climate first*’-aanpak, mogen ondernemingen er in het eerste jaar voor kiezen om enkel klimaatgerelateerde informatie te rapporteren, op voorwaarde dat ze **beide standaarden (IFRS S1 en S2)** toepassen. Daarna moeten ze hun rapportering uitbreiden naar alle duurzaamheidsdomeinen die onder IFRS S1 vallen.

IFRS S2 wordt ondersteund door **sectorale richtlijnen** voor de toepassing ervan. Deze creëren geen nieuwe verplichtingen, maar geven aan dat de ondernemingen rekening moeten houden met de sectorale rapporteringsthema's (zoals die van de *Global Reporting Initiative* (GRI) en de *Sustainability Accounting Standards Board* (SASB)) bij het identificeren van hun klimaatrisico's en -opportuniteiten.

Materialiteitsbenadering

In tegenstelling tot de **ESRS-standaarden** die gebaseerd zijn op het principe van **dubbele materialiteit** (financiële impact én impact op milieu en maatschappij), hanteren de IFRS S1 en S2 **enkel een financiële materialiteitsbenadering** over de financiële impact van duurzaamheidskwesties dus.

Deze standaarden zijn ontworpen om compatibel te zijn met regionale regelgeving zoals de **ESRS**. Ondernemingen die ervoor kiezen om zowel de **IFRS-S** als de **ESRS** toe te passen, zullen hun verslag lichtjes anders moeten structureren dan ondernemingen die slechts één referentiekader volgen, en soms meer gedetailleerde informatie moeten verstrekken. Toch is de convergentie tussen beide standaarden bedoeld om onnodig **dubbel werk te vermijden**.

Een gezamenlijke inspanning tussen de ISSB, de Europese Commissie en EFRAG moet zorgen voor een betere afstemming (*interoperability*) tussen de standaarden en het vermijden van dubbele rapportering. Zo publiceerden de IFRS Foundation en EFRAG op 2 mei 2024 gezamenlijke richtlijnen over de afstemming tussen de ISSB-standaarden en de ESRS¹⁴.

In juni 2025 kondigde de IFRS *Foundation* aan dat **36 rechtsgebieden** de IFRS-S-standaarden voor duurzaamheidsrapportering (IFRS S1 en S2) hebben aangenomen, gebruikt, of van plan zijn deze in hun nationale regelgeving op te nemen – waarvan **17 landen** hun aanpak al definitief hebben vastgelegd.

¹⁴[Interoperability guidance on the alignment between ISSB standards and the ESRS, mei 2024.](#)

Zijn er nog andere erkende referentiekaders?

Zoals eerder vermeld, bestaan er ook andere erkende referentiekaders of standaarden die elke organisatie kan gebruiken om een duurzaamheidsverslag op te stellen.

Internationaal gaat het, onder meer, om de standaarden van:

- de *Global Reporting Initiative (GRI)*;
- de *Sustainability Accounting Standards Board (SASB)*;
- het *UN Global compact (Sustainable Development Goals, of « SDGs »)*; en
- de aanbevelingen van de *Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)*.

Deze referentiekaders kunnen vrijwillig worden toegepast door ondernemingen die hun duurzaamheidsstrategie willen communiceren, ook als ze niet onder de CSRD vallen.

Ze worden vaak gebruikt als aanvulling op of in combinatie met de ESRS- en IFRS-S-standaarden, afhankelijk van de verwachtingen van de belanghebbenden, de sectorale vereisten of de internationale positionering.

Wat met de groeiende vraag naar prestatie-indicatoren (KPI's)?

De afgelopen jaren willen financiële instellingen en investeerders steeds meer weten over bepaalde prestatie-indicatoren (*Key Performance Indicators, KPI's*). Het aantal vragen neemt sterk toe. De gegevens worden onder meer gebruikt om financieringsvoorwaarden vast te leggen (bijvoorbeeld de rentevoet) of om de capaciteit van een onderneming te beoordelen om te investeren in, of middelen in te zetten voor 'groene' en/of sociale projecten.

Tot de **meest gevraagde KPI's** behoren:

- gegevens over CO₂-uitstoot (scope 1, 2 en/of 3);
- intensiteitsratio's (bv. uitstoot in verhouding tot omzet);
- de naleving van de gedragscode, zowel door de onderneming zelf ("eigen activiteiten") als door haar leveranciers (eerste en verdere schakels in de waardeketen);
- statistieken over gezondheid en veiligheid;
- prestaties op het vlak van afvalbeheer en recycling;
- en zeer specifieke indicatoren die verband houden met de specifieke kenmerken van de onderneming of haar sector.

Een vrijwillige rapporteringsstandaard zoals de **VSME** kan een duidelijke meerwaarde bieden doordat ze een gestructureerd kader aanreikt dat tegemoetkomt aan de verwachtingen van investeerders, kredietverstrekkers en financiële instellingen. Toch kan het gebeuren dat de gevraagde informatie beperkt blijft tot een **selectie van indicatoren**. In dat geval kan de rapportering – afhankelijk van de behoeften en omstandigheden – worden toegespitst op een **beperkt aantal specifieke indicatoren**.

Vrijwillige assurance of andere procedures met betrekking tot duurzaamheidsinformatie?

Een hefboom om de transparantie en geloofwaardigheid van uw verslagen te versterken.

Als onderneming of organisatie kunt u vrijwillig een beroep doen op een onafhankelijke expert – zoals een bedrijfsrevisor – om assurance of een andere vorm van zekerheid te verkrijgen over de gepubliceerde duurzaamheidsinformatie, ook buiten het wettelijke kader of het mandaat van commissaris.

Deze contractuele opdracht kan betrekking hebben op:

- gegevens die vrijwillig worden gepubliceerd volgens ESRS (of de vereenvoudigde versie ervan);
- andere vrijwillige rapporteringskaders (bv. IFRS S1 en S2, de GRI- of SASB-standaarden); of
- specifieke prestatie-indicatoren (zoals CO₂-uitstoot, personeelsverloop, enz.). Dergelijke opdrachten komen vaak voort uit specifieke verzoeken van bepaalde belanghebbenden zoals banken of investeerders.

Welke reikwijdte? Op basis van welke standaard?

Net zoals bij financiële gegevens kan de **mate van zekerheid** met betrekking tot de duurzaamheidsinformatie worden aangepast aan de behoeften van de onderneming, met verschillende niveaus van zekerheid:

- **Redelijke mate van zekerheid (*reasonable assurance*):** na volledige controle van alle gegevens of van specifieke indicatoren/informatie;
- **Beperkte mate van zekerheid (*limited assurance*):** na een meer beperkte controle van het duurzaamheidsverslag opgesteld volgens een erkend rapporteringskader, of van bepaalde indicatoren of kerninformatie;
- **Overeengekomen werkzaamheden (*agreed-upon procedures, AUP*):** dit zijn feitelijke vaststellingen (zonder assurance), uitgevoerd op basis van een aantal procedures die in overleg met de onderneming en/of de belanghebbenden zijn vastgelegd.

Deze **flexibiliteit** maakt het mogelijk om een oplossing op maat te bieden, afhankelijk van het bedrijf of de organisatie, de sector en de verwachtingen van de belanghebbenden.

Afhankelijk van de complexiteit van de onderwerpen kan de onafhankelijke expert worden bijgestaan door technische specialisten zoals milieu-ingenieurs of experts in sociale of governance kwesties.

Welk is de standaard voor assuranceopdrachten?

Zowel voor wettelijk verplichte assurance opdrachten als voor vrijwillige assuranceopdrachten maakt de bedrijfsrevisor voornamelijk gebruik van de standaard **ISAE 3000 (Herzien)**. In dit geval gaat het over andere assuranceopdrachten dan die ter controle of beoordeling van historische financiële informatie.

Deze standaard voorziet in procedures die moeten worden uitgevoerd, zowel bij een assuranceopdracht met een **redelijke mate van zekerheid** als bij een assuranceopdracht met een **beperkte mate van zekerheid**.

De standaarden die gelden binnen het wettelijke kader zijn dus op dezelfde manier van toepassing op vrijwillige assuranceopdrachten.

Samengevat: Waarom een bedrijfsrevisor inschakelen voor het verkrijgen van assurance over uw duurzaamheidsgegevens?

We onderstrepen het graag nogmaals: uw duurzaamheidsinformatie laten verifiëren door een onafhankelijke expert – zoals een bedrijfsrevisor – versterkt het vertrouwen van het publiek en van de belanghebbenden (investeerders, klanten, leveranciers, financiële partners, medewerkers) in uw onderneming. Dankzij zijn expertise op het vlak van audit garandeert deze expert de betrouwbaarheid en kwaliteit van uw gepubliceerde gegevens.

Zoals we al zeiden wordt de bedrijfsrevisor erkend als een vertrouwenspersoon voor de financiële markten, net als voor de gebruikers van duurzaamheidsinformatie, ongeacht of deze informatie bestemd is voor algemeen of specifiek gebruik. Ook door zijn jarenlange ervaring in risicobeoordeling, analyse van interne controlesystemen (inclusief IT-systemen) en inzicht in governanceaspecten beschikt de bedrijfsrevisor over het ideale profiel om vrijwillige assuranceopdrachten uit te voeren.

De internationale standaard **ISAE 3000 (Herzien)** voor assuranceopdrachten met betrekking tot niet-financiële informatie is bovendien erg **flexibel**: zowel de reikwijdte (volledig duurzaamheidsverslag of specifieke KPI's) als de beoordelingsprocedures kunnen worden aangepast.

Assurance: een strategische hefboom voor uw organisatie

Assurance gaat veel verder dan een eenvoudige validatie. Ze kan uitgroeien tot een volwaardig strategisch instrument voor uw organisatie. Wat houdt dit precies in?

1. Uw interne processen verbeteren

De tussenkomst van een bedrijfsrevisor stimuleert uw organisatie om de processen voor het verzamelen en verwerken van informatie beter te structureren en te versterken. Dit draagt bij tot een betere governance rond duurzaamheidsrapportering en tot een betere besluitvorming. De bedrijfsrevisor zal zwakke punten die tijdens de assuranceprocedures aan het licht komen, voorleggen aan het management of de raad van bestuur, uiteraard met respect voor de onafhankelijkheidsregels. Op die manier krijgt uw organisatie concrete opportuniteiten tot verbetering aangereikt.

2. Uw informatiestromen verbeteren

De beoordeling door de bedrijfsrevisor vergemakkelijkt de doorstroming van duurzaamheidsinformatie naar de bestuursorganen. Tegelijk bevordert zij de duidelijke en transparante communicatie naar de belanghebbenden, door de betrouwbaarheid van de gerapporteerde duurzaamheidsinformatie te bevestigen.

3. U geniet het voordeel van een neutrale en objectieve blik

De onafhankelijke expert fungeert als een vertrouwenspersoon voor derden. Zijn externe blik op de inhoud van het duurzaamheidsverslag helpt om deze objectief te beoordelen.

4. U versterkt de geloofwaardigheid van uw rapportering

De tussenkomst van een bedrijfsrevisor biedt onafhankelijke assurance. Dit versterkt het vertrouwen van de belanghebbenden in de kwaliteit van de rapportering. Door te attesteren dat de gepubliceerde informatie in overeenstemming is met de toepasselijke normen en de realiteit van de entiteit weerspiegelt, verhoogt de bedrijfsrevisor de geloofwaardigheid van uw duurzaamheidsinformatie. Deze externe validatie vermindert het risico op *greenwashing*, stelt investeerders, klanten en toezichthouders gerust en geeft uw organisatie meer legitimiteit in haar niet-financiële communicatie.

Samengevat:

Vrijwillige assurance wordt een echte troef voor uw organisatie

De vraag naar duurzaamheidsinformatie is groot. En het ziet er niet naar uit dat die vraag kleiner zal worden. Integendeel! In plaats van dit als een lastige verplichting te zien, kunt u dit beter bekijken als een **strategische opportuniteit**.

Open kaart spelen over uw inspanningen m.b.t. uw emissies, uw investeringen in groene infrastructuur of uw sociaal engagement kan uw toegang tot kapitaal vergemakkelijken, u helpen om waardevol talent aan te trekken en uw concurrentievermogen te versterken.

Hier actief mee aan de slag gaan is al een grote stap vooruit. Maar het laten certificeren van uw inspanningen door een onafhankelijke expert kan hun impact aanzienlijk versterken.

Wie zorgt voor die certificatie? Er zijn wel meer professionals die een contractuele assuranceopdracht kunnen uitvoeren, maar enkel de bedrijfsrevisor brengt zo'n veelzijdige set aan kennis en competenties met zich mee.

Hij beschikt immers over

- technische ESG-expertise (kennis van rapporteringsnormen en technische aspecten zoals CO₂-uitstoot, vervuiling, gevaarlijke stoffen, biodiversiteit, circulaire economie of due diligence in de waardeketen),
- vaardigheden inzake risicobeoordeling, én
- een decennialange ervaring in audit, evaluatie van rapporteringsprocessen, governance en interne controle.

Niet toevallig zijn dit allemaal elementen die het verschil kunnen maken voor een assurance-opdracht, ongeacht of die assurance betrekking heeft op een volledig duurzaamheidsverslag opgesteld volgens vrijwillige standaarden, of op specifieke prestatie-indicatoren (KPI's).

Vrijwillige assurance over duurzaamheidsinformatie gaat dus veel verder dan een louter technische validatie. Het is een volwaardig en verrassend effectief element in een proces van **continue verbetering**. Het versterkt de geloofwaardigheid van uw organisatie en ondersteunt een betere governance. Redenen genoeg dus om er bewust voor te kiezen!

AUP: gerichte en flexibele verificaties

De **AUP-opdracht** (*Agreed-Upon Procedures* – overeengekomen werkzaamheden) is geen assuranceopdracht maar een feitelijke verificatie van specifieke punten, afhankelijk van wat het bedrijf zelf of de belanghebbenden nodig hebben. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om de mathematische juistheid van berekende ratio's te bevestigen, emissiegegevens te controleren of bepaalde informatie af te stemmen op boekhoudkundige of operationele systemen.

De toepasselijke referentiestandaard voor deze opdrachten is de **International Standard on Related Services (ISRS) 4400**, herzien¹⁵ door de IAASB in april 2020.

Wat zijn de voordelen van zo'n AUP-opdracht?

- **Flexibiliteit** om in te spelen op specifieke verzoeken;
- **Kostenbeheersing** door het gericht zijn van de verificatie;
- **Ondersteuning bij compliance en risicobeheer**, zowel op financieel als niet-financieel vlak (inclusief duurzaamheid);
- **Antwoord op de vereisten van financiële instellingen, investeerders of partners** (zoals leveranciers, enz.).

De AUP-opdracht kan ook een **eerste stap** zijn voor u overschakelt naar een assurance-opdracht. Wanneer die opdracht wordt uitgevoerd door een **bedrijfsrevisor**, profiteert u van zijn auditervaring en ESG-expertise, wat een **unieke meerwaarde** kan betekenen.

¹⁵ISRS 4400 (Herzien). Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden.

4

Uw partner voor duurzaamheidsstrategie en rapportering

Maak kennis met de bedrijfsrevisor	25
Zijn expertise is gebaseerd op een brede waaier aan opdrachten	26
Het ESG-transformatieschema	28

Uw partner voor duurzaamheidsstrategie en -rapportering:

Maak kennis met de bedrijfsrevisor

Wat doet een bedrijfsrevisor precies? Hij stelt zijn expertise als adviseur ten dienste van uw onderneming of vereniging. Daarbij houdt hij rekening met uw eigenheid. Ook met de specifieke verwachtingen van de belanghebbenden (*stakeholders*). Daardoor zorgt hij mee voor een evenwichtige strategie, een doordachte aanpak van materiële thema's en een rapportering die pragmatisch, relevant en kwalitatief is.

Afhankelijk van wat u wenst en/of nodig hebt, kan hij kiezen voor de **passende benadering**:

- **U als organisatie begeleiden gedurende het volledige traject van verplichte duurzaamheidsrapportering.** Het doel is dan deze rapportering 'audit-proof' te maken en klaar te zijn voor de verplichte attestering door een (andere) bedrijfsrevisor of door de commissaris (de "roadmap naar audit readiness").
- **U als organisatie begeleiden bij het opstellen van een vrijwillige duurzaamheidsrapportering**, al dan niet conform met:
 - de ESRS (vereenvoudigde versie);
 - de vrijwillige VSME;
 - de toekomstige rapporteringsstandaard die de Europese Commissie nog moet ontwikkelen voor grote ondernemingen die niet onder de verplichte CSRD-rapportering vallen (en die mogelijk de basis vormt voor het concept "value chain cap" voor ondernemingen die wel onder de CSRD vallen);
 - andere algemeen aanvaarde standaarden of referentiekaders voor duurzaamheidsrapportering (zoals de IFRS S1 en S2, de standaarden van de *Global Reporting Initiative* (GRI), de standaarden van de *Sustainability Accounting Standards Board* (SASB), de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (*Sustainable Development Goals*, *SDG's*), de aanbevelingen van de *Task Force on Climate-Related Financial Disclosures* (TCFD), enz.);
 - of via de communicatie van specifieke prestatie-indicatoren (KPI's).

Zijn expertise is gebaseerd op een brede waaier aan opdrachten

De bedrijfsrevisor ontwikkelt samen met uw organisatie een duurzaamheidsrapportering (verplicht of vrijwillig) die op meerdere vlakken een echte meerwaarde biedt voor uw organisatie:

- **Concurrentievoordelen:** wanneer u door die rapportering uw engagement op het vlak van duurzaamheid aantoon, dan kan dat klanten en financiering aantrekken;
- **Vorbereiding op de toekomst (future-proofing):** de bedrijfsrevisor houdt ook rekening met de verdere evolutie van regelgeving en de verwachtingen van de belanghebbenden ten aanzien van uw organisatie;
- **Operationele voordelen:** ESG-initiatieven en -transacties leiden vaak tot kostenbesparingen en risicovermindering, maar bieden ook nieuwe opportuniteiten. Zo vormen ze een troef in de 'war for talent' bij de rekrutering en retentie van personeel.

Die meerwaarde kan hij leveren vanuit zijn ervaring. De expertise van de bedrijfsrevisor vloeit voort uit de diversiteit aan opdrachten die zijn beroep altijd al kenmerken. De fundamentelementen van duurzaamheidsrapportering liggen dicht bij die van financiële rapportering. Bekend terrein dus voor de bedrijfsrevisor!

Denk maar aan:

- **Het juiste rapporteringskader kiezen** op basis van een analyse van de behoeften van interne en externe belanghebbenden. Bij financiële rapportering hangt het referentiekader (bv. BE GAAP of IFRS) af van wettelijke verplichtingen (bv. Wetboek van vennootschappen en verenigingen, regelgeving voor beursgenoteerde ondernemingen) en de behoeften van de belanghebbenden. Dat geldt evenzeer voor duurzaamheidsrapportering (bv. GRI, VSME, CSRD), waarbij de keuze afhangt van wettelijke verplichtingen (CSRD, Europese taxonomie) en de verwachtingen van de belanghebbenden.
- **Rapporteringsprocessen opzetten en beheren** (definitie van KPI's, gegevensverzameling en -consolidatie, enz.).
- **Interne controles opzetten en beheren**, inclusief IT-controles op algemeen niveau en binnen specifieke toepassingen (steeds vaker geïntegreerde financiële en duurzaamheidsrapportering).
- **De rapporteringsscope afbakenen** (bv. enkelvoudig of geconsolideerd, en bepaling van de consolidatiekring – in principe identiek voor financiële en niet-financiële rapportering).
- **Een governancestructuur en rapporteringsprocessen opzetten** (bv. dashboard rapportering aan de raad van bestuur, auditcomité, directiecomité, enz.).

Dankzij zijn positie, ervaring en technische expertise is de bedrijfsrevisor de ideale adviseur om uw organisatie (het management, de bestuursorganen, enz.) te begeleiden bij de keuze, implementatie en ontwikkeling van:

- de ESG-strategie;
- een aangepaste governance en intern controlesysteem (inclusief dashboards voor het management);
- de communicatie en rapportering die daaruit voortvloeit.

Principes van onafhankelijkheid. Welke adviesrol zal de bedrijfsrevisor vervullen, en hoe ver reikt die?

Daarin spelen de **principes van onafhankelijkheid** altijd een belangrijke rol.

Is de bedrijfsrevisor al dan niet commissaris van uw organisatie? Daarvan zal de mogelijke omvang van zijn rol als adviseur afhangen.

- Indien hij **geen commissaris** is, kan zijn rol variëren van algemene begeleiding (vergelijking tussen de huidige situatie "as-is" en de normatieve vereisten, presentatie van alternatieven, het delen van best practices op basis van benchmarks) tot het uitwerken van de toekomstige situatie ("to-be"), inclusief de implementatie van governance en interne controle.
- Is hij **wel commissaris**, dan moet zijn ondersteuning verenigbaar blijven met zijn onafhankelijkheid en mag er geen risico op zelfcontrole ontstaan.

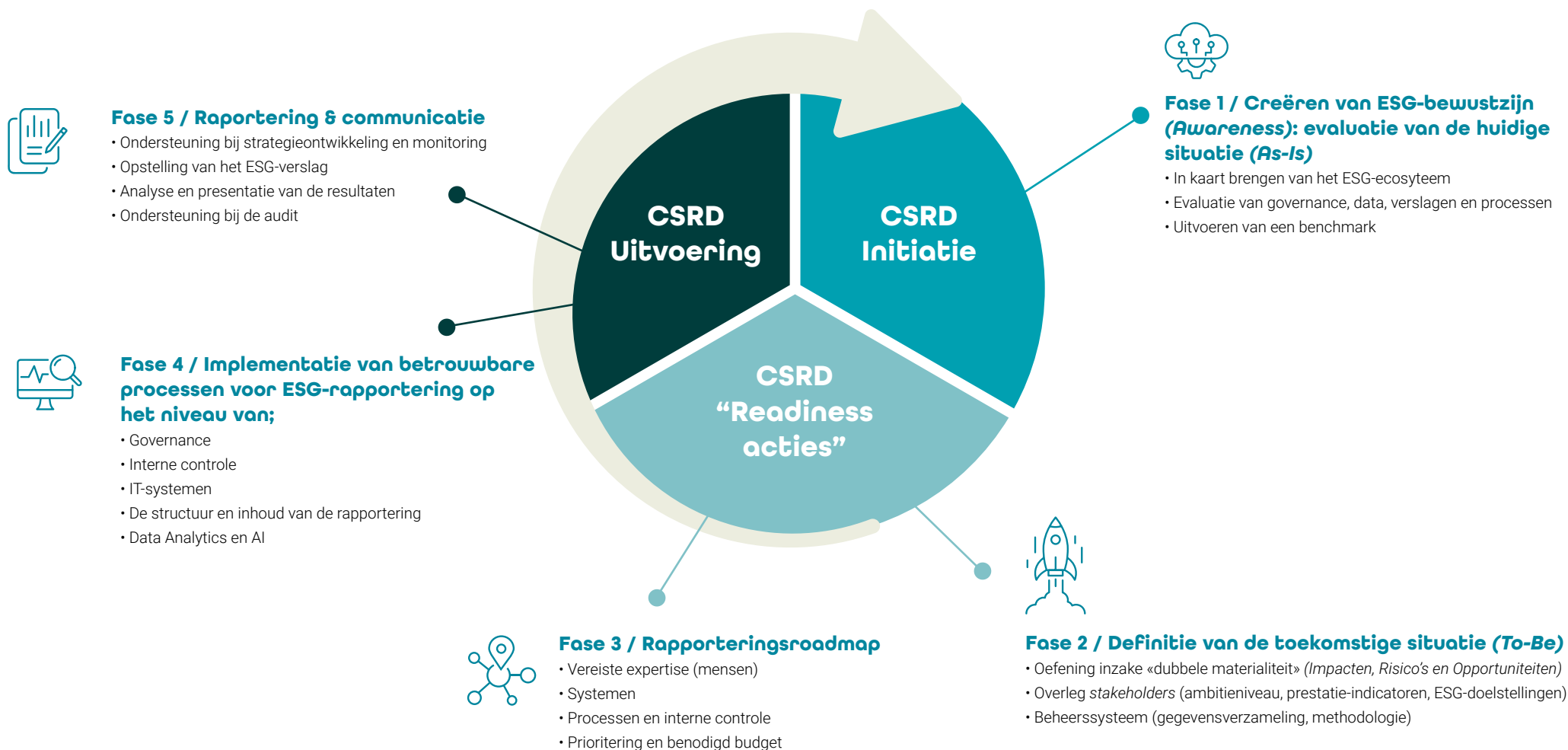
Het ESG-transformatieschema

Wat kan de bedrijfsrevisor voor u betekenen?

De bedrijfsrevisor kent de bouwstenen van duurzaamheidsrapportering van dichtbij, via zijn advies- en assuranceopdrachten bij tal van vennootschappen en organisaties.

De verschillende fasen in een standaard rapporteringsproces kunnen we als volgt weergeven:

Rol van de bedrijfsrevisor...

Fase 1: De huidige situatie evalueren (“As-Is”)

Op basis van zijn kennis van uw organisatie en de sector kan de bedrijfsrevisor uw organisatie ondersteunen bij:

- het in kaart brengen van het **ESG-ecosysteem** (waardeketen en positie van de onderneming, groepsstructuur, toepassingsvoorwaarden, relevante rapportering);
- het **beoordelen** van de bestaande **governancestructuur**, beschikbare gegevens, verslagen en processen;
- het uitvoeren van een **benchmark** met andere vennootschappen in de sector of waardeketen, of met ondernemingen die al beschikken over een robuuste rapportering.

Daarnaast draagt de bedrijfsrevisor bij tot het ontwikkelen van **ESG-bewustzijn (“awareness”)** binnen de organisatie (bv. opleidingen, workshops, brainstormsessies, enz.).

Fase 2: De toekomstige situatie bepalen (“To-Be”)

De rapporteringsstrategie steunt onder meer op:

- de **resultaten** van de analyse van de huidige situatie (“As-Is”);
- de **ESG-strategie** van de onderneming en haar businessmodel;
- het toepasselijke **regelgevende kader** voor duurzaamheidsrapportering;
- de behoeften van de **interne** en **externe belanghebbenden**.

Bij het opstellen van de bedrijfsstrategie en in het bijzonder de geïntegreerde ESG-strategie kan de bedrijfsrevisor helpen bij het identificeren en evalueren van de verschillende ESG-risico's, -impacts en -opportuniteiten (de oefening van dubbele materialiteit).

Dankzij zijn positie kan hij ook de dialoog vergemakkelijken via diverse communicatiekanalen met de interne en externe belanghebbenden (bijv. via enquêtes, workshops, interviews). Door zijn ervaring bij tal van ondernemingen is de bedrijfsrevisor uitstekend geplaatst om het ambitieniveau te helpen bepalen, prestatie-indicatoren te kiezen en de juiste ESG-doelstellingen vast te leggen.

Hij kan uw organisatie begeleiden bij het opzetten van een beheersysteem of helpen met eenvoudige tools (voor kmo's, eventueel in Excel) om gegevens te verzamelen en te documenteren, de scoringsmethodologie te definiëren, en uiteindelijk het resultaat van de materialiteitsoefening te vertalen naar essentiële duurzaamheidsthema's (de “topics”) die de inhoud van de duurzaamheidsinformatie het duurzaamheidsdashboards en verslaggeving zullen bepalen.

Fase 3: De rapporteringsroadmap

Op basis van de definitie van de toekomstige situatie ten opzichte van de huidige situatie (fasen 1 en 2) kan de bedrijfsrevisor uw organisatie helpen een gedetailleerde rapporteringsroadmap uit te werken.

Deze roadmap kan verschillende dimensies omvatten, zoals:

- **Human resources:** bestaande personeelscapaciteiten en expertise tegenover wat nodig is;
- **Systemen:** nood aan nieuwe tools voor gegevensverzameling en aangepaste rapporteringssystemen;
- **Processen en interne controle:** vergelijking tussen de bestaande processen voor gegevensverzameling en rapportering en deze die nodig zijn voor duurzaamheidsrapportering, corrigerende acties om processen te verbeteren, definitie van KPI's, enz.;
- **Prioritisering en benodigd budget:** tijdshorizon, impactanalyse, budget.

Fase 4: De implementatie

In deze vierde fase kan de bedrijfsrevisor een sleutelrol spelen bij het opzetten van betrouwbare processen voor duurzaamheidsrapportering, zowel voor interne behoeften (bv. feedback aan de bestuursorganen over de strategie en de uitvoering ervan, het businessmodel en de prestaties) als voor externe behoeften (zoals financiële instellingen, het personeel, de audit, enz.). De implementatie van duurzaamheidsrapportering omvat verschillende domeinen, waaronder:

- ontwerp en **implementatie** van de **duurzaamheidsorganisatie en governanceprocessen**;
- ontwerp en **implementatie van rapporteringsprocessen** en bijbehorende principes van interne controle/kwaliteitscontrole voor duurzaamheidsrapportering (zoals relevantie, volledigheid, betrouwbaarheid, neutraliteit en duidelijkheid);
- beoordeling van de **betrouwbaarheid van IT-systemen en software**, zowel op het vlak van algemene systeemcontroles als toepassingsgerichte controles;
- definitie van de structuur en inhoud van de interne en externe **duurzaamheidsrapportering** (tot op het niveau van datapunten);
- implementatie van oplossingen op basis van **data-analyse** en **artificiële intelligentie**.

Fase 5: Rapportering en communicatie

De laatste stap in het rapporteringsproces is de interne en externe communicatie. De bedrijfsrevisor speelt uiteindelijk ook een cruciale rol bij het efficiënt opstellen van de structuur en inhoud van het duurzaamheidsverslag.

De bedrijfsrevisor kan een rol spelen in:

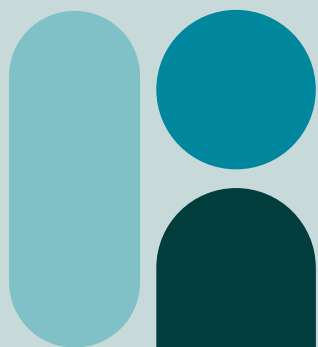
- De ondersteuning bij **strategieontwikkeling** en **monitoring**;
- de **opmaak van het ESG-verslag** (in de vorm van een duurzaamheidsverslag of een lijst van prestatie-indicatoren) voor interne en externe doeleinden;
- de **analyse en presentatie** van de resultaten aan het personeel, het management, de raad van bestuur of externe partijen (banken, investeerders, klanten);
- de **ondersteuning** bij de voorbereiding en het **verloop van de audit**.

Neem contact op met een bedrijfsrevisor die u zal begeleiden tijdens uw volledige duurzaamheidsparcours.

Om een bedrijfsrevisor te vinden: **Openbaar register (ibr-ire.be)**

IBR-IRE

Instituut van de
Bedrijfsrevisoren

V.U.: Stéphanie Quintart // Koning Albert II-laan 19, 1210 Brussel // info@ibr-ire.be // www.ibr-ire.be